

Ubojstva unutar obitelji na području grada Zagreba od 1998. do 2017. godine

Šćiran, Mia

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, School of Medicine / Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:105:621213>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-17**

Repository / Repozitorij:

[Dr Med - University of Zagreb School of Medicine Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
MEDICINSKI FAKULTET**

Mia Šćiran

**Ubojstva unutar obitelji na području grada
Zagreba od 1998. do 2017. godine**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2019.

Ovaj diplomski rad izrađen je na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom doc.dr.sc. Marije Baković i predan je na ocjenu u akademskoj godini 2018./2019.

Sadržaj

Sažetak	I
Summary	II
1 Uvod.....	1
1.1 Obitelj.....	1
1.1.1 Članovi obitelji.....	1
1.1.2 Brak	1
1.1.3 Životno partnerstvo	2
1.2 Nasilje u obitelji	2
1.2.1 Pravna regulacija	2
1.2.2 Službeni podaci Ministarstva unutarnjih poslova o obiteljskom nasilju	3
1.2.3 Nasilje nad ženama.....	4
1.2.4 Nasilje nad djecom	5
1.3 Ubojstva.....	6
1.3.1 Vrste ubojstava s obzirom na ubijenu osobu.....	7
2 Cilj rada.....	11
3 Materijali i metode	11
4 Rezultati i rasprava.....	12
5 Zaključak.....	23
6 Zahvale	25
7 Literatura	26
8 Životopis.....	28

Sažetak

Ubojstva unutar obitelji na području grada Zagreba od 1998. do 2017. godine

Mia Šćiran

Sveučilište u Zagrebu

Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku u Zagrebu

Obitelj je osnovna društvena jedinica zasnovana na zajedničkom životu užeg kruga krvnih srodnika te članova koji nisu nužno u krvnom srodstvu, a u njoj se sjedinjuju biološko – reproduktive, odgojne i ekonomske funkcije. Iako bi trebala biti sigurno mjesto svakog pojedinca, postoje obitelji u kojima dolazi do sukoba i nesuglasica koje se manifestiraju različitim oblicima nasilja. Razlikujemo tjelesno nasilje, psihičko nasilje, spolno uznemiravanje, ekonomsko nasilje te zanemarivanje. Krajnji oblik obiteljskog nasilja završava smrtnom posljedicom te u tom slučaju govorimo o ubojstvu unutar obitelji. Ubojstvo je protupravno, nasilno, svjesno i namjerno oduzimanje života nekoj osobi. S obzirom na to u kakvom su odnosu žrtva i počinitelj, razlikujemo infanticid, paricid (patricid/matricid), siblicid (fratricid/ sororicid), maritacid te uxoracid. Ovaj rad zahvaća analizu žrtvi ubojstva unutar obitelji, obduciranih na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 1998. do 2017. godine. Rad uključuje 97 žrtvi te 90 počinitelja. Analizirane su karakteristike žrtvi i počinitelja, njihov odnos, odabir sredstva za izvršenje ubojstva te učestalost samoubojstva počinitelja ovisno o odnosu sa žrtvom. Žrtve su češće bile žene, a počinitelji uglavnom muškarci. Počinitelj i žrtva su najčešće bili bračni ili izvanbračni supružnici. Vatreno oružje je bilo načešće korišteno sredstvo za izvršenje djela ubojstva. Četvrtina od ukupnog broja napadača je nakon ubojstva počinila samoubojstvo.

Summary

Intrafamily homicides in Zagreb County from 1998 to 2017

Mia Šćiran

University of Zagreb

Department of Forensic Medicine and Criminology in Zagreb

The family is the fundamental social group based on common life inner circle of blood relatives and members who are not necessarily in blood relation, and it unites the biological – reproductive, educational and economic functions. Although it should be a safe place of every individual, there are families in which there are conflicts and disagreements that manifest the various forms of violence. There are several types of violence, which are divided into physical violence, psychological violence, sexual harassment, economic violence and neglect. The ultimate form of domestic violence ends fatal consequences and in this case we are talking about a intrafamily homicide. Homicide is an unlawful, violent, deliberate and intentional act of taking a person's life. Considering the relation among victim and perpetrator, types of intrafamily homicide include infanticide, parricide (patricide / matricide), siblicide (fratricide / sororicide), maricide and uxoricide. This paper analyzes intrafamily homicide victims autopsied at The Department of Forensic Medicine at the Faculty of Medicine of the University of Zagreb from 1998. to 2017. The study included 97 victim and 90 perpetrators. The characteristics of the victim and perpetrator, their relationship, the choice of weapon and the frequency of suicide of the perpetrator depending on the relationship with the victim are analyzed. Victims were more often women, and perpetrators were mainly men. Considering the relation among victim and perpetrator, victim was mostly marital or extramarital spouse. Firearm was most used for committing the offense of homicide. A quarter of the total number of perpetrators committed suicide after committing a homicide.

1 Uvod

1.1 Obitelj

1.1.1 Članovi obitelji

Obitelj je osnovna društvena jedinica zasnovana na zajedničkom životu užeg kruga krvnih srodnika, a u njoj se sjedinjuju biološko – reproduktivne, odgojne i ekonomske funkcije. Pod pojam nuklearne obitelji primarno se podrazumijeva osnovna obiteljska zajednica koju čine roditelji i djeca. (1) Proširena obitelj predstavlja društvenu grupu koja se sastoji od većeg broja srodnika, tipično od barem tri generacije iste obitelji. Obitelj mogu sačinjavati i članovi koji nisu nužno u krvnom srodstvu. Članovima obitelji smatraju se sadašnji bračni ili izvanbračni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnik po krvi u uspravnoj liniji (djed/baka – otac/majka – sin/kćer – unuk/unuka), srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja (ujak, stric, teta, nećaci i nećakinje, bratići i sestrične), srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja u bračnoj i izvanbračnoj zajednici (supružnikovi roditelji, bračni partneri braće i sestara), posvojitelj i posvojenik, srodnici posvojitelja po krvi u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici posvojitelja po tazbini do zaključno drugog stupnja. (2) U Hrvatskoj su brak, izvanbračna zajednica, životno partnerstvo i neformalno životno partnerstvo zakonski priznati kao zajednice koje predstavljaju obiteljski život. (3)

1.1.2 Brak

U Republici Hrvatskoj, Obiteljski zakon propisuje da je brak "zakonom uređena životna zajednica žene i muškarca" (čl. 4.), koji "se sklapa suglasnom izjavom žene i muškarca u građanskom ili vjerskom obliku" (čl. 6.). Uređenje obiteljskih odnosa temelji se na ravnopravnosti žene i muškarca, uzajamnog poštovanja i pomaganja svih članova obitelji, te zaštite dobrobiti i prava djeteta, za što su odgovorna oba roditelja. Obiteljskim pravom se osigurava i zaštita djece bez roditeljske skrbi, te odraslih osoba s duševnim smetnjama (čl. 2.). Obiteljski zakon također regulira i učinke izvanbračne zajednice između (jednog) neoženjenog muškarca i (jedne) neudane žene, ako je u njoj rođeno dijete ili ako ona potraje duže od tri godine. (čl. 3.) (4)

1.1.3 Životno partnerstvo

Donošenjem Zakona o životnom partnerstvu 15. srpnja 2014. godine istospolnim parovima je omogućeno sklapanje životnog partnerstva. Osobe u životnom partnerstvu imaju ista zakonska prava kao i osobe u braku, osim mogućnosti posvajanja djece. (3)

1.2 Nasilje u obitelji

Obitelj je okosnica društva i ima važnu ulogu u oblikovanju ličnosti, ponašanju, procesu socijalizacije, usvajanju društvenih normi te prenošenju tradicionalnih vrijednosti. Ona bi trebala biti sigurno mjesto svakog pojedinca. (5) Nažalost, postoje obitelji u kojima dolazi do sukoba i nesuglasica koji poprimaju destruktivnu dimenziju i manifestiraju se različitim oblicima nasilja. Nasilje u obitelji možda se događa između dva ili nekoliko članova obitelji, ali ono neizbježno utječe na sve članove te obitelji. Iako se zlostavljanje djece i nasilje u obitelji razdvajaju kao oblici nasilja, važno je istaknuti da se oni najčešće međusobno ne isključuju. Stoga dijete treba smatrati žrtvom, iako nije primarna žrtva, kada čuje ili svjedoči konstantnim svađama ili fizičkom nasilju između roditelja ili drugih članova obitelji. U tim situacijama smatra se da dijete doživljava psihičko ili emocionalno zlostavljanje zbog čega ima povećan rizik da i samo postane nasilno. Osim toga, i dijete i odrasla osoba mogu sebe smatrati odgovornima za nasilno ponašanje, osobito ako ih počinitelj nasilnog ponašanja u to uvjerava. Nasilje u obitelji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava svih žrtava bez obzira na spol. (6)

1.2.1 Pravna regulacija

Nasilje u obitelji pravno je regulirano Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji (čl 10., NN 70/17), Kaznenim zakonom (čl.179.a, NN 56/15) te Obiteljskim zakonom (čl. 3 i čl.4, NN 103/15). Prema odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji koji je na snazi od 01.01.2018. (čl.10) , nasilje u obitelji definira se kao svako

1. tjelesno nasilje
2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
3. psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost
4. spolno uznemiravanje

5. ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci

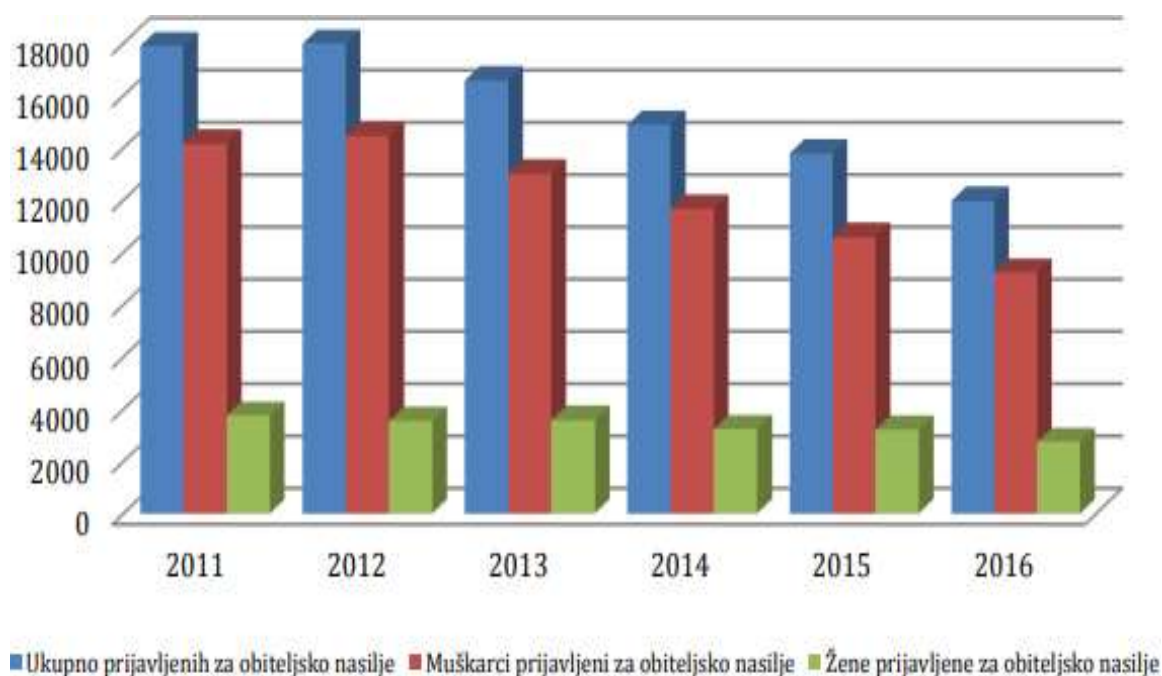
6. zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje. (2)

Kazneni zakon (čl. 179.a) definira kazneno djelo nasilja u obitelji na sljedeći način: „Tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.” (7)

1.2.2 Službeni podaci Ministarstva unutarnjih poslova o obiteljskom nasilju

Prema službenim podacima policije, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji od 2003. godine kada je donesen, svake godine prijavljeno je između 11 500 i 17 500 počinitelja, a broj žrtava takvih djela kreće se između 14 500 i 22 200, od čega su žene žrtve u 64% do 71% slučajeva, ovisno o godini. Što se tiče nasilničkog ponašanja u obitelji, prema Kaznenom zakonu službeni podaci policije pokazuju da je svake godine prijavljeno između 1 400 i 2 000 kaznenih djela, pri čemu je oštećeno između 1 500 i 2 100 osoba, od čega su žene žrtve u 75% do 80% slučajeva. Po broju žena koje su ubijene svake godine, iz podataka policije vidimo da se radi o zabrinjavajućem broju od 22 do 45 žena godišnje. Njihovi sadašnji ili bivši partneri bili su počinitelji u 20% do čak 65% slučajeva. (8) Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (čl.4.) i podacima o zabilježenom stanju, kretanju i nekim obilježjima nasilja u obitelji u 2016., a sukladno dostavljenim podacima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP), stanje je sljedeće: Zbog prekršajnog djela nasilja u obitelji, policija je u 2016. prijavila ukupno 11 948 osoba što je za 13,2% manje nego u istom razdoblju 2015., kada je ukupno prekršajno prijavljenih bilo 13 775 osoba. Brojke prijavljenih osoba upućuju na nastavak kontinuiranog trenda smanjena broja prijavljenih osoba. U usporedbi s 2010., broj prijavljenih osoba za prekršajna djela obiteljskog nasilja na godišnjoj razini smanjio se za ukupno 4 616 osoba, iz čega proizlazi da je godišnje u prosjeku oko 650 osoba manje prijavljenih. Međutim, treba imati na umu da se radi o trendu smanjenja broja prijavljenih osoba te da brojka prijavljenih slučajeva

ne daje kompletnu sliku opsega ovog problema, jer i dalje većina takvih slučajeva ostaje u nepoznatoj brojci neprijavljenih. Razlozi neprijavlivanja su brojni, a neki od najčešćih su strah od počinitelja, dugi sudski procesi, niske kazne za počinitelje, nepovjerenje u nadležne institucije te osjećaj krivnje i odgovornosti. Prema spolnoj strukturi prekršajnih počinitelja obiteljskog nasilja bilo je ukupno 9 217 prijavljenih osoba muškog spola (1 358 ili 12,8% osoba manje nego 2015.) i 2 731 osoba ženskog spola (469 ili 14,6% osoba manje nego 2015.). Gledano u postocima, ukupno 77% muškaraca i 23% žena, što je identičan postotak onom iz 2015. Ovakve brojke jasno upućuju na činjenicu da je obiteljsko nasilje rodno uvjetovano i uglavnom usmjereno prema ženama. (9)

Slika 1 Kretanje broja prijavljenih osoba za prekršaje obiteljskog nasilja po spolu 2011. - 2016. (10)

1.2.3 Nasilje nad ženama

Obiteljsko nasilje nad ženama se može pojaviti u brojnim oblicima; fizičko, ekonomsko, psihičko i spolno, a pogađa žene raznih dobnih skupina. Statistike pokazuju da je rodno utemeljeno nasilje vodeći uzrok nasilne smrti žena. Izvještaj globalne studije o ubojstvima UN-ovog Ureda za droge i kriminalitet pokazuje da je glavni uzrok smrti žena na globalnoj

razini nasilje koje počine partneri. (10) U Republici Hrvatskoj prisutna je svijest o postojanju problema, no izrazita tradicionalnost društva i poštivanje obiteljskih vrijednosti ne pridonosi učinkovitoj eradikaciji obiteljskog nasilja prema ženama. Stalne promjene pravne regulative negativno utječu na kvalitetu zaštite žena žrtava nasilja što dovodi do pravne nesigurnosti. Ekonomska ovisnost žene žrtve o počinitelju učestali je razlog trpljenja nasilja i povratak u suživot s počiniteljem. Često se događa da se žrtva nasilja protivi izricanju kazni počinitelju iz straha da će počinitelj ostati bez prihoda, odnosno da neće više moći uzdržavati obitelj. Žena žrtva nasilja, koja je ekonomski ovisna o počinitelju nasilja, teže će se odlučiti prijaviti samo nasilje, odnosno, ako do toga i dođe velika je vjerojatnost da će odustati od prijave u strahu za svoju egzistenciju. (11) U Hrvatskoj se Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama obilježava 22. rujna svake u spomen na tri žene ubijene na zagrebačkom općinskom sudu 22. rujna 1999. godine, kada je tijekom brakorazvodne parnice policajac Mato Oraškić ubio sutkinju Ljiljanu Hvalec, suprugu Gordanu Oraškić i njezinu odvjetnicu Hajru Prohić, a ranio zapisničarku Stanku Cvetković. S obzirom da navedeni slučaj spada u kategoriju ubojstava unutar obitelji, te je žrtva obducirana na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zajedno s ostalim ubojstvima počinjenim od 1998. do 2017. obradili smo ga u ovom radu. Datum spomendana odredio je Hrvatski sabor odlukom od 15. listopada 2004. U obrazloženju prijedloga odluke koji je Vlada uputila Saboru navedeno je da se u Hrvatskoj nasilje nad ženama, posebice fizičko, najčešće događa u obiteljskoj zajednici, koja bi trebala biti najsigurnije okruženje. (12)

1.2.4 Nasilje nad djecom

Prema zakonodavnom okviru Republike Hrvatske razlikujemo 4 osnovne vrste zlostavljanja: tjelesno, emocionalno i spolno zlostavljanje te zanemarivanje djeteta. Tjelesno zlostavljana djeca su namjerno ozlijeđena djeca ili ona koja su ozlijeđena zbog nedostatka nadzora. Emocionalno zlostavljanje se definira kao kroničan stav ili postupanje roditelja, odnosno drugih skrbnika, koje ometa razvoj djetetove pozitivne slike o sebi. Spolno zlostavljanje obuhvaća širok spektar aktivnosti, u kojima odrasla osoba koristi dijete za zadovoljavanje svojih seksualnih potreba. Zanemarivanje podrazumijeva neadekvatnu skrb za djetetove osnovne potrebe u mjeri koja znatno utječe na njegov tjelesni i psihički razvoj. Zanemarivanje može biti fizičko, emocionalno, obrazovno i medicinsko. (13) Prema istraživanjima i kliničkim

iskustvima visoko rizične obitelji za zapuštanje, zlostavljanje i zanemarivanje djece su one u kojima:

- oba ili jedan roditelj su bili žrtve nasilja kao djeca
- oba ili jedan roditelj su imali problematično djetinjstvo
- oba ili jedan roditelj su psihotični ili ovisni o alkoholu ili drogama
- u odnosu među roditeljima je prisutno nasilje
- neko od djece je bilo ugroženo u obitelji ili umrlo u neobjašnjenim okolnostima
- neželjena trudnoća, a dijete nije bilo dobrodošlo

1.3 Ubojstva

Ubojstvo je protupravno, nasilno, svjesno i namjerno oduzimanje života nekoj osobi. Prema tome, objekt toga kaznenog djela jest čovjek od rođenja pa do smrti. Nakanu je vrlo teško otkriti i dokazati pa ju se obično dokazuje posredno, utvrđivanjem objektivno manifestnih radnji, manifestnih situacija i okolnosti slučaja. Broj ubojstava različit je u različitim zemljama pa i u pojedinim krajevima jedne zemlje. Prema podacima iz 2014. godine, u cijeloj je Republici Hrvatskoj bilo počinjeno 36 ubojstava, što nas je sa stopom ubojstava od 0,8 na 100 000 stanovnika svrstalo na 192. mjesto od 218 promatranih zemalja. Tako je broj ubojstava u nas u unutrašnjosti zemlje mnogo veći nego u primorskim krajevima. (14) Gotovo sve države u svojim pravnim sustavima, odnosno kaznenom pravu, ubojstvo smatraju jednim od najtežih zločina, te ga u skladu s time reguliraju. Ovisno o državi, o okolnostima oduzimanja života, pri čemu je najvažniji nehat i umišljaj, razlikuju se sljedeće vrste ubojstva, tzv. obično ubojstvo, teško ili kvalificirano ubojstvo, ubojstvo na mah te ubojstvo iz nehaja. Neka zakonodavstva kao poseban oblik ubojstva opisuju i čedomorstvo. (15) U RH, prema Kaznenom zakonu (Glava deseta (X.): Kaznena djela protiv života i tijela), pod vrste ubojstava svrstavamo ubojstvo, teško ubojstvo, usmrćenje, prouzročenje smrti iz nehaja te sudjelovanje u samoubojstvu. Prema čl. 110. navedeno je da se za obično ubojstvo kažnjava kaznom od najmanje 5 godina. Za teško (kvalificirano) ubojstvo, prema čl. 111. kažnjava se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora onaj

1. tko drugoga ubije na okrutan ili podmukao način
2. tko ubije osobu posebno ranjivu zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće
3. tko ubije člana obitelji kojeg je već ranije zlostavljao
4. tko drugoga ubije iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih niskih pobuda
5. tko drugoga ubije radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela
6. tko ubije službenu osobu u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti.

Prema čl. 112. usmrćenjem se smatra kada

1. Tko usmrti drugoga doveden bez svoje krivnje njegovim napadom, teškim vrijeđanjem ili zlostavljanjem u stanje dugotrajne patnje, jake razdraženosti ili prepasti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina. 2. Majka koja usmrti svoje dijete pod utjecajem jakog duševnog opterećenja zbog trudnoće ili poroda, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

3. Tko usmrti drugoga na njegov izričit i ozbiljan zahtjev iz suosjećanja zbog njegovog teškog zdravstvenog stanja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine. Za prouzročenje smrti iz nehaja prema čl. 113. kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. (7)

1.3.1 Vrste ubojstva s obzirom na ubijenu osobu

Postoje različite vrste ubojstva, od onih gdje se žrtva i počinitelj ne poznaju pa sve do onih gdje su žrtva i počinitelj bili u bliskom srodstvu, odnosno obitelji. Za ubojstva u odnosu na to u kakvoj su vezi žrtve s ubojicom koriste se posebni izrazi. S obzirom na to, razlikujemo infanticid, paricid (patricid/ matricid), siblicid (fratricid/ sororicid), maritacid, uxoracid te familicid.

1.3.1.1 Infanticid

U najširem smislu izraz infanticid označava čin ubijanja ili namjernog usmrćivanja djece. Pod time se u pravilu podrazumijeva ubijanje vlastite djece odnosno potomaka (prolicid). Infanticid je fenomen koji je široko rasprostranjen u životinjskom svijetu, a kod čovjeka je, sudeći prema povijesnim izvorima te arheološkim i antropološkim istraživanjima bio, u većoj ili manjoj

mjeri, prisutan od samih početka pa do današnjih dana u gotovo svim društvima. Obično se infanticid vršio iz ekonomskih i religijskih motiva. Dosadašnje studije pokazale su da su majke sklonije ubijati djecu dok su još jako malena, a očevi kad su djeca veća, od osam godina starosti nadalje. Rasa pri tome ne igra nikakvu ulogu kao ni socioekonomski status, a takvi zločini događaju se i u obiteljima u kojima ne postoji povijest nasilja. Bitno je spomenuti model izvršenja infanticida koji se javlja isključivo s ciljem da se nanese patnja i bol supružniku ili partneru zbog međusobnih svađa i/ ili razvoda braka. Osobe koje će ubiti svoje dijete s ciljem da bi nanijele bol i patnju partneru ili supružniku, a kao rezultat nesuglasica, svađa ili razvoda braka, najčešće se svrstavaju u skupinu poremećaja ličnosti asocijalnih /psihopatskih crta ili paranoidnih ili impulzivnih. Specifičan oblik infanticida je čedomorstvo koje čini majka neposredno nakon porođaja, a koja moderna kaznena zakonodavstva obično reguliraju kao kvalificirano blaži oblik ubojstva, zbog smanjene uračunljivosti. Postporođajna depresija samo je jedan od elemenata koji pokriva uzroke čedomorstva, drugi elementi mogu biti i loše financijsko stanje u obitelji roditelje, velike količine stresa i pritisak obitelji odnosno sredine u kojoj žive. (16)

1.3.1.2 Paricid

Paricid predstavlja čin ubijanja vlastitih roditelja. Dolazi u dva oblika, ubojstvo oca ili patricid i ubojstvo majke ili matricid. U širem značenju se pod time može podrazumijevati i ubojstvo posvojitelja, skrbnika, a u patrijarhalnim društvima i glave obitelji. Izdvajaju se tri vrste pojedinaca koji ubijaju vlastite roditelje, to su teško zlostavljana djeca, teško mentalno bolesna djeca te opasno antisocijalna djeca. Među ove tri skupine najčešće se susreću teško zlostavljana djeca. Više od 90% djece koja je počinila paricid, zlostavljana je od strane roditelja. Ozbiljno zlostavljana djeca obično trpe jedan ili više oblika tjelesnog, seksualnog i emocionalnog zlostavljanja ili svjedoče nekoj od kombinacija tih zlostavljačkih epizoda u njihovim obiteljima. Mnogo rjeđe, pojedinci koji ubijaju roditelje pate od ozbiljnih psihoza ili drugih psihijatrijskih poremećaja. Kod njih je percepcija iskrivljena te su izgubili doticaj sa stvarnosti. Mogu iskusi halucinacije i bizarne zablude. U zadnju kategoriju pripadaju pojedinci sa antisocijalnim poremećajem osobnosti, njihov način razmišljanja i odnosi s drugima su uglavnom abnormalni i destruktivni. Osobe s antisocijalnim poremećajem ličnosti obično nemaju osjećaj za dobro i loše, a to uključuje stalno sukobljavanje sa socijalnim običajima, moralom i zakonom. Među tim počiniteljima možemo vidjeti one koji ubijaju svoje roditelje za osobnu korist.

1.3.1.3 Siblicid

Siblicid podrazumijeva čin ubijanja vlastitog brata (fratricid) ili sestre (sororicid). Ubojstva između braće i sestara su gotovo jednako učestala kao i paricidi, a većinu su počinili muškarci i to odrasle dobi. Ovim oblicima obiteljskog ubojstva, poput intimnih partnerskih ubojstava, često prethodi duga povijest domaćeg rivalstva i neriješenih sukoba. Okidač za počinjenje ubojstva je najčešće stresor, a u mnogim slučajevima stresori su nezaposlenost, razvod, zlouporaba droga ili bolest. Uzrok može biti i roditeljsko favoriziranje jednog djeteta na uštrb drugoga. Slučajevi da sestra ubije brata na ovim prostorima su rjetki najviše zbog kulturoloških obilježja i odgoja. Teško je generalizirati odnose braće i sestara, no vrlo je veća vjerojatnost da sestra doživljava starijeg brata kao zaštitnika koji ju uvodi u društvo i pomaže pri socijalizaciji te stoga neće podići ruku na njega. Također između sestre i brata nije čest rivalitet kojeg pronalazimo između dvije sestre i dva brata. (17)

1.3.1.4 Maritacid

Maritacid označava čin ubijanja supružnika, ali se u užem smislu koristi kao izraz za ubojstvo muža od strane njegovog bračnog partnera – žene u heteroseksualnom braku, odnosno drugog muža u homoseksualnom životnom partnerstvu. (18)

1.3.1.5 Uksoricid

Uksoricid je čin ubijanja vlastite žene od strane njenog bračnog partnera – muškarca u heteroseksualnom braku, odnosno druge žene u homoseksualnom životnom partnerstvu. Ubojstvo vlastite supruge predstavlja jedan od najčešćih oblika ubojstava koji se pojavljuje u kaznenopravnoj praksi i do njega najčešće dolazi kao kulminacija dugogodišnjeg bračnog zlostavljanja. (19)

1.3.1.6 Familicid

Familicid je vrsta ubojstva u kojem počinitelj ubije više članova obitelji u brzom slijedu, najčešće djecu, supružnika, braću ili sestre te roditelje. U pola slučajeva, počinitelj i sebi oduzima život. Gotovo uvijek muškarci ubijaju svoje obitelji, a jedan od razloga je frustracija zbog nemogućnosti kontrole nad članovima obitelji.

1.3.1.7 Ubojstvo – samoubojstvo

Pojam samoubojstvo - ubojstvo podrazumijeva ubojstvo jedne ili više osoba, nakon kojeg ubrzo uslijedi samoubojstvo počinitelja. Obično muškarci ubijaju svoje žene, bivše žene, ljubavnice i bivše ljubavnice, ponekad u kombinaciji sa svojom djecom. U studiji o ubojstvu - samoubojstvu u Sjevernoj Karolini 1972. -1977., Palmer i Humphrey pronašli su nekoliko žena među počiniteljima ubojstava - samoubojstava. Od 90 ubojstava - samoubojstava u tom razdoblju samo su 6% počinile žene. Wolfgangova studija iz Philadelphije utvrdila je da su od 24 slučaja samoubojstva samo 8% počinile žene. Zlostavljanje žena značajan je prethodnik samoubojstva ubojstava. Primjerice, Marzuk, Tardiff i Hirsch napominju: Dok se neka ubojstva - samoubojstva događaju ubrzo nakon početka ljubomore, do većine ih dolazi nakon kronično kaotičnog odnosa prepunog ljubomornih sumnji, verbalnog zlostavljanja i subletalnog nasilja. Sherry Currens i suradnici (1991.) ispitali su pojavu ubojstva-samoubojstva koja se dogodila u Kentuckyju od 1985. do 1990. godine. Studija pokazuje da su 65 od 67 počinitelja bili muškarci, a 58 od 80 žrtava ubojstava bile su žene. Currens i suradnici su otkrili da u mnogim slučajevima ovog tipa ubojstva prethodi povijest zlostavljanja žena. Primjećuju da je "tipičan počinitelj muškarac koji je oženjen ili živi s ženom u vezi s fizičkim zlostavljanjem". Steven Stack izvješćuje da su izgledi za samoubojstvo nakon ubojstva znatno povećani ako je žrtva ubojstva u intimnom odnosu s počiniteljem ili je bila u intimnom odnosu. Analizirajući 16 245 ubojstava (uključujući 265 ubojstava-samoubojstava) u Chicagu i kontrolirajući sociodemografske varijable, Stack zaključuje da ako je žrtva ubojstva bivši suprug / ljubavnik počinitelja, onda je rizik od samoubojstva 12,68 puta veći nego što je za ne-intimna ubojstva. Rizik od samoubojstva opada jer se smanjuje društveno propisan intenzitet veze između počinitelja i žrtve. Rizik samoubojstva je također veći ako počinitelj ubije vlastito dijete (10,28), sadašnjeg supružnika (8,0), svoju trenutnu djevojku ili dečka (6,11), ili prijatelja (1,88), nego stranca. Oslanjajući se na rad kvalitativnih istraživača, Stack identificira odnos između počinitelja i žrtava kao "frustriran, kaotičan" i "obilježen ljubomorom i ambivalentnošću". Prisutan je i osjećaj počinitelja: da se s drugom osobom ne može živjeti, ali ne može ni živjeti bez njih. Odvajanje ili prijetnja razdvajanjem izaziva bijes i depresiju u isto vrijeme. Čin ubojstva nadilazi osjećaj bespomoćnosti. Međutim, povezana depresija i krivnja zbog gubitka nečijeg ljubavnog objekta rezultiraju samoubojstvom. (17)

2 Cilj rada

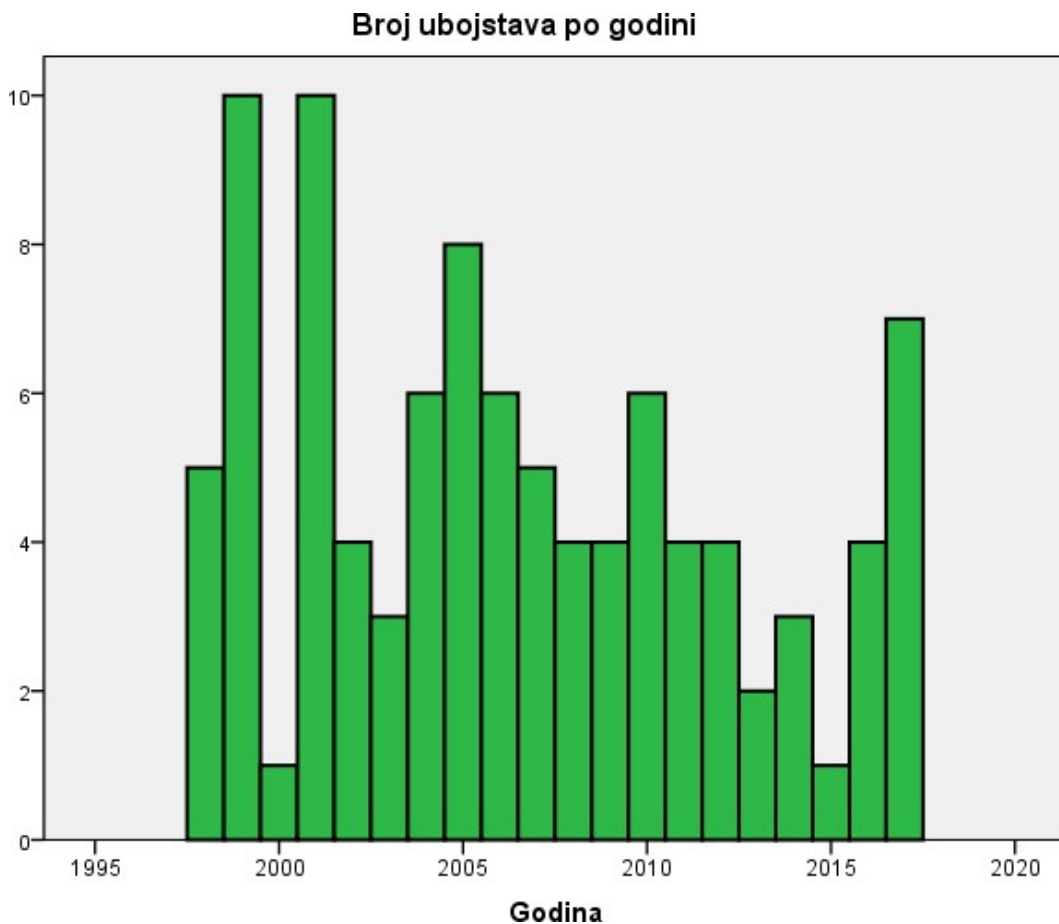
Cilj ovog rada je da se na osnovi zapisa o ubojstvima, čije žrtve su obducirane na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, raščlane slučajeve ubojstva unutar obitelji od 1998. do 2017. godine te se utvrde neke od karakteristika tih ubojstava, žrtava i počinitelja.

3 Materijali i metode

U ovom radu su u svrhu dobivanja podataka o učestalosti ubojstava unutar obitelji, upotrebljavani obdukcijски zapisnici Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Zapisnici uključuju osobe obducirane na Zavodu sa područja Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije i Karlovačke županije. Od ukupnog broja obduciranih osoba u razdoblju od 1998. do 2017. godine izdvojeni su slučajeve ubojstava unutar obitelji. Tijekom istraživanja ukupno je analizirano 97 ubojstava, a uzorak istraživanja obuhvatio je 90 počinitelja i 97 žrtava s obzirom na to da je određeni broj počinitelja počinio kazneno djelo na štetu više žrtava. Prikupljeni podaci su obrađeni u svrhu određivanja značajki počinitelja i žrtve odnosno njihovog odnosa. Također, analizirana su i sredstva kojima su počinjena ubojstva. Po dovršenom prikupljanju podataka iz obdukcijских zapisnika, podaci su uneseni u bazu podataka u statističkom računalnom programu SPSS (verzija 23.0).

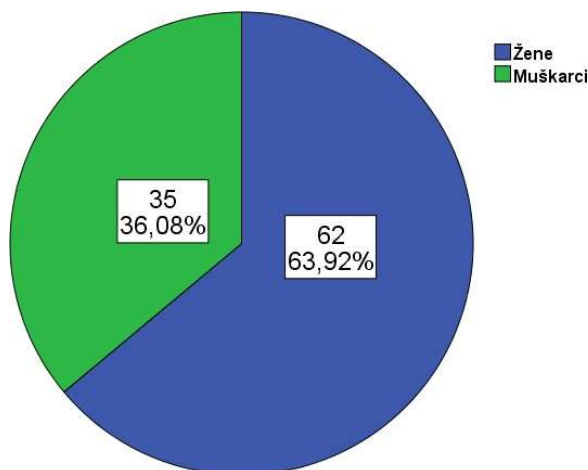
4 Rezultati i rasprava

Analizom obdukcijских zapisnika Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu utvrđeno je da je u razdoblju od 1998. do 2017. godine, obducirano 97 žrtava ubojstva unutar obitelji. Za određene žrtve odnosno počinitelje dio podataka nije bio dostupan te su oni isključeni iz analize u datim kategorijama za koje podaci nedostaju. Analizirane su karakteristike počinitelja na temelju dobi, spola, prisutnosti neke od psihijatrijskih bolesti te nasilja nad žrtvom prije počinjenja ubojstva, vrste odnosa sa žrtvom te sredstva počinjenja. Također, analizirana je i učestalost samoubojstva nakon počinjenja ubojstva ovisno o odnosu sa žrtvom te dob i spol žrtve. Od 1998. do 2017., zabilježeno je 97 ubojstava unutar obitelji. Najmanju incidenciju nalazimo 2000. i 2015. kada je zabilježen 1 slučaj, dok najveću 1998. i 2001. sa 10 slučajeva. Prosječan broj ubojstva po godini iznosi 4,85. (Slika 2)

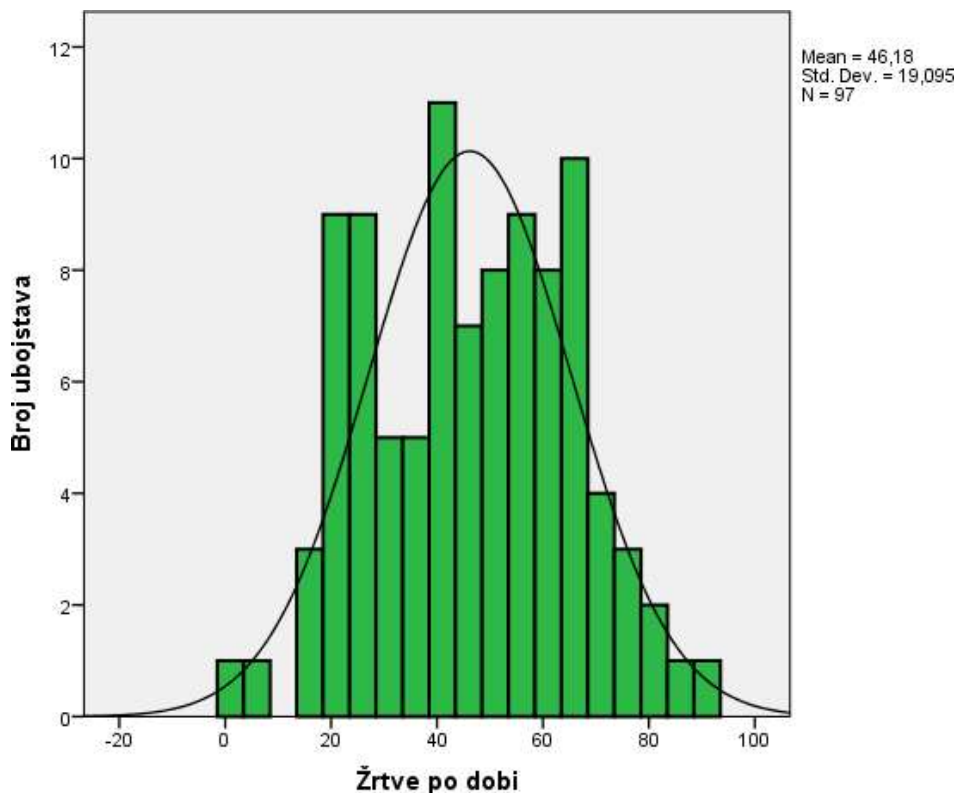

Slika 2 Grafički prikaz ukupnog broja ubojstava unutar obitelji u razdoblju od 1998. do 2017.

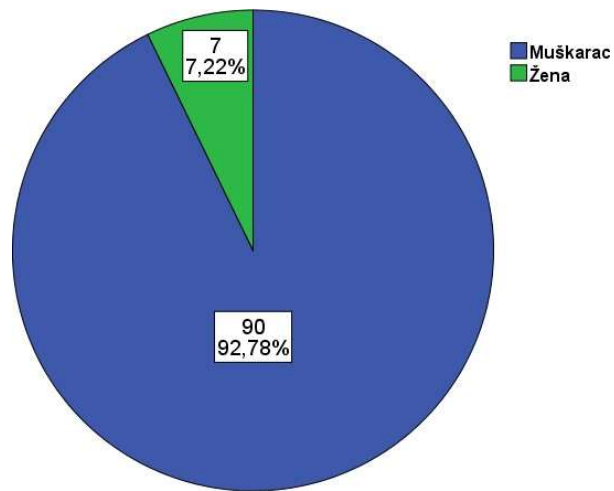
Analizom dobi i spola žrtve i napadača, dolazimo do zaključka da 63,92% žrtvi čine žene, a 36,08% muškarci. U odnosu na to, napadači su u 92,78% slučajeva muškarci, dok je udio žena 7,22%. Prosječna dob žrtve iznosi 46,18 godina, dok je prosječna doba napadača nešto niža te iznosi 43,34 godine. Najmlađa žrtva ima 1, a najstarija 89 godina, dok najmlađi napadač ima 16, a najstariji 81 godinu. (Slika 3,4,5 i 6)

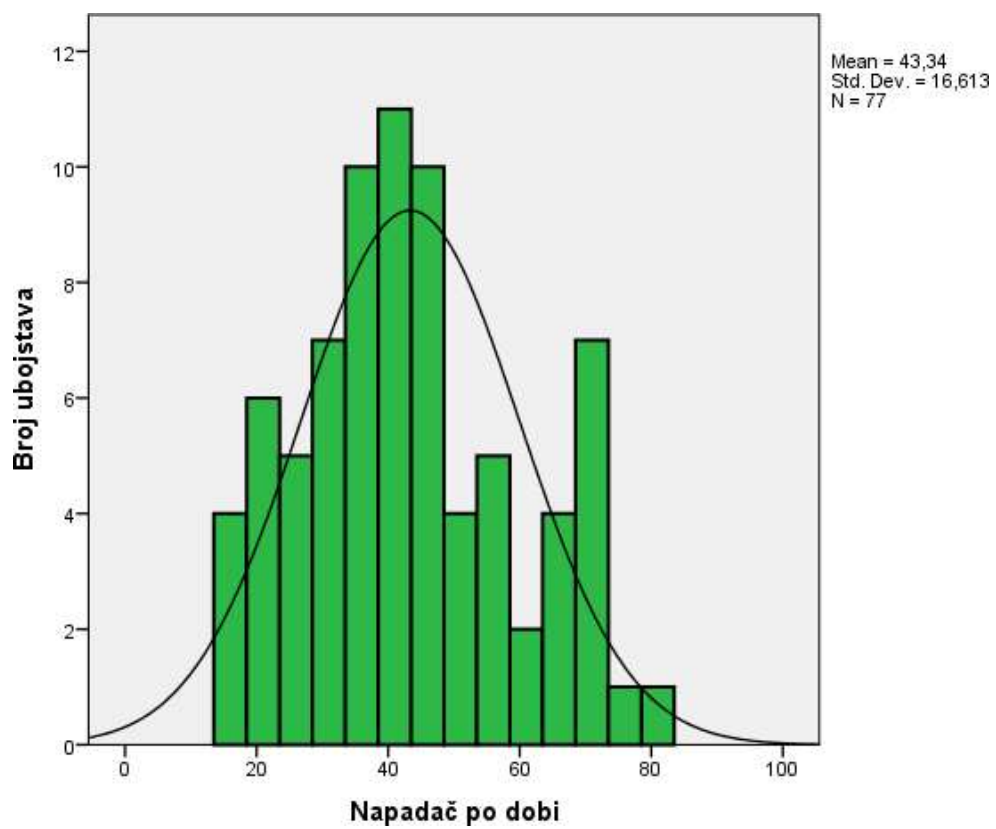
Slika 3 Prikaz raspdjele žrtava po spolu

Slika 4 Grafički prikaz raspdjele žrtava po dobi

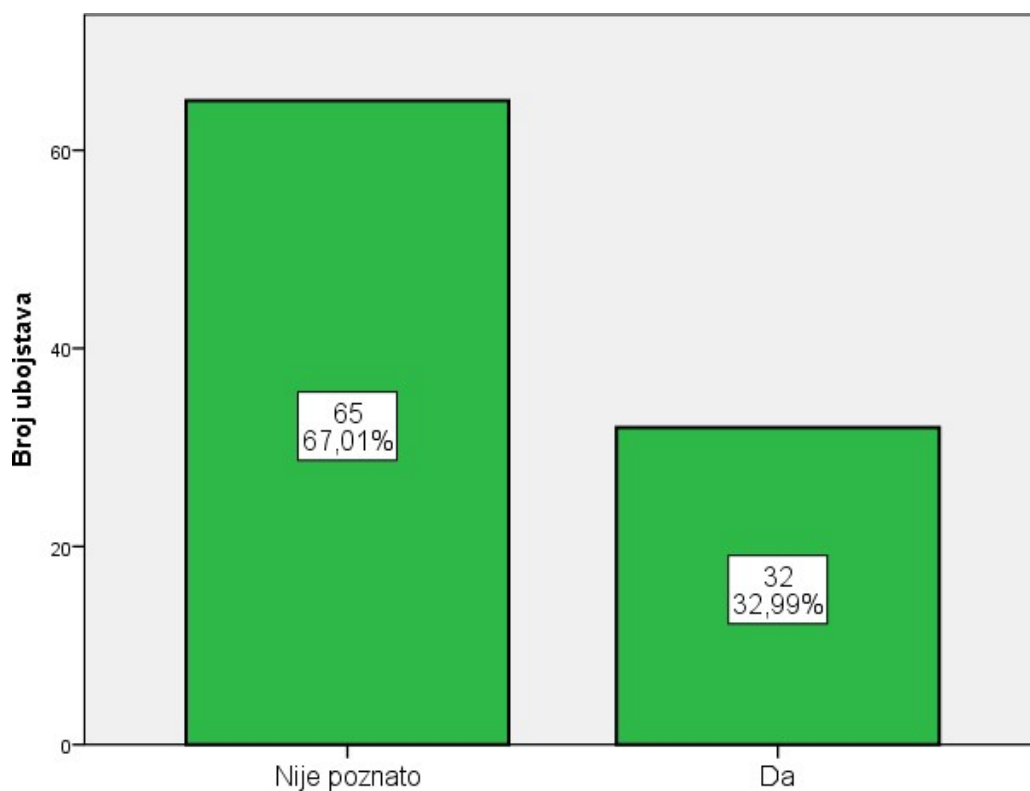

Slika 5 Prikaz raspodjele napadača po spolu

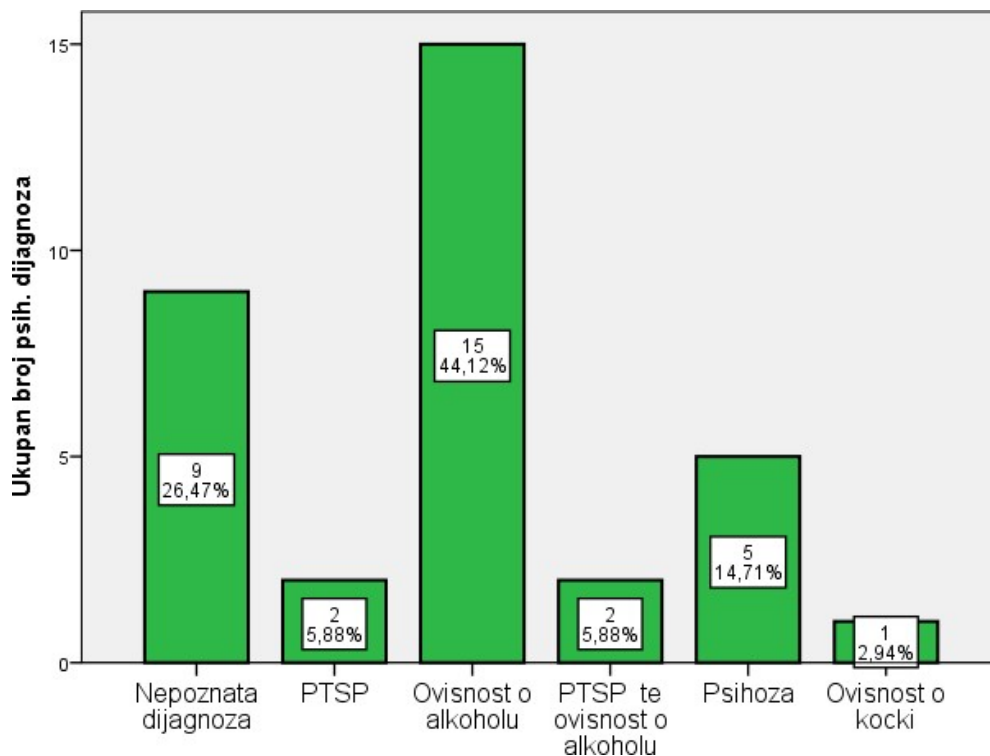

Slika 6 Grafički prikaz raspodjele napadača po dobi

Analizom karakteristika napadača, za njih 32,99% ustanovljeno je da su imali neku vrstu psihijatrijske bolesti prije ubojstva. Za 67,01% nije bilo adekvatnih podataka, stoga je udio psihijatrijskih bolesnika među njima, vjerojatno i veći. Za njih 26,47% nije poznata točna dijagnoza, dok ovisnost o alkoholu sa 44,12% očekivano pada na prvo mjesto po učestalosti. Od ostalih dijagnoza, skupine psihoza zauzimaju 3. mjesto sa 14,71%, dok se od ostalih dijagnoza javlja PTSP sa 5,88%, ovisnost o alkoholu u kombinaciji sa PTSP – om sa 5,88% te ovisnost o kocki sa 2,94%. (Slika 7 i 8)

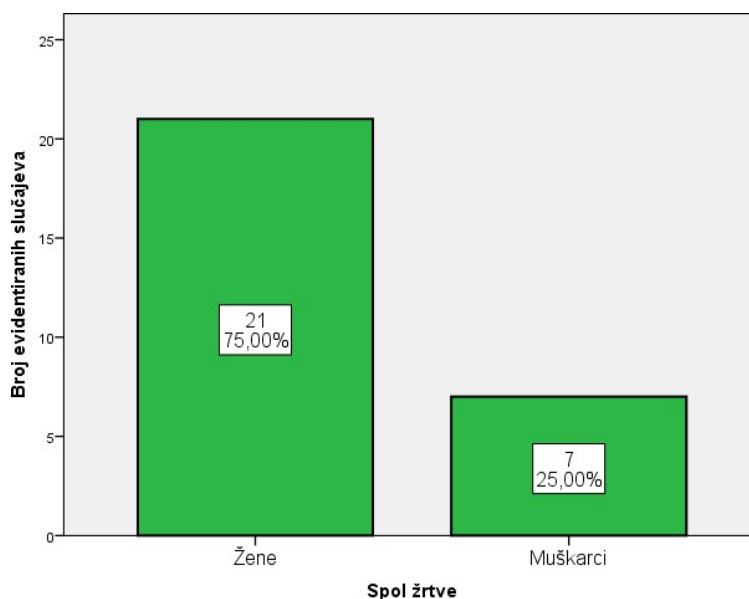

Slika 7 Prikaz udjela psihijatrijskih poremećaja u napadača

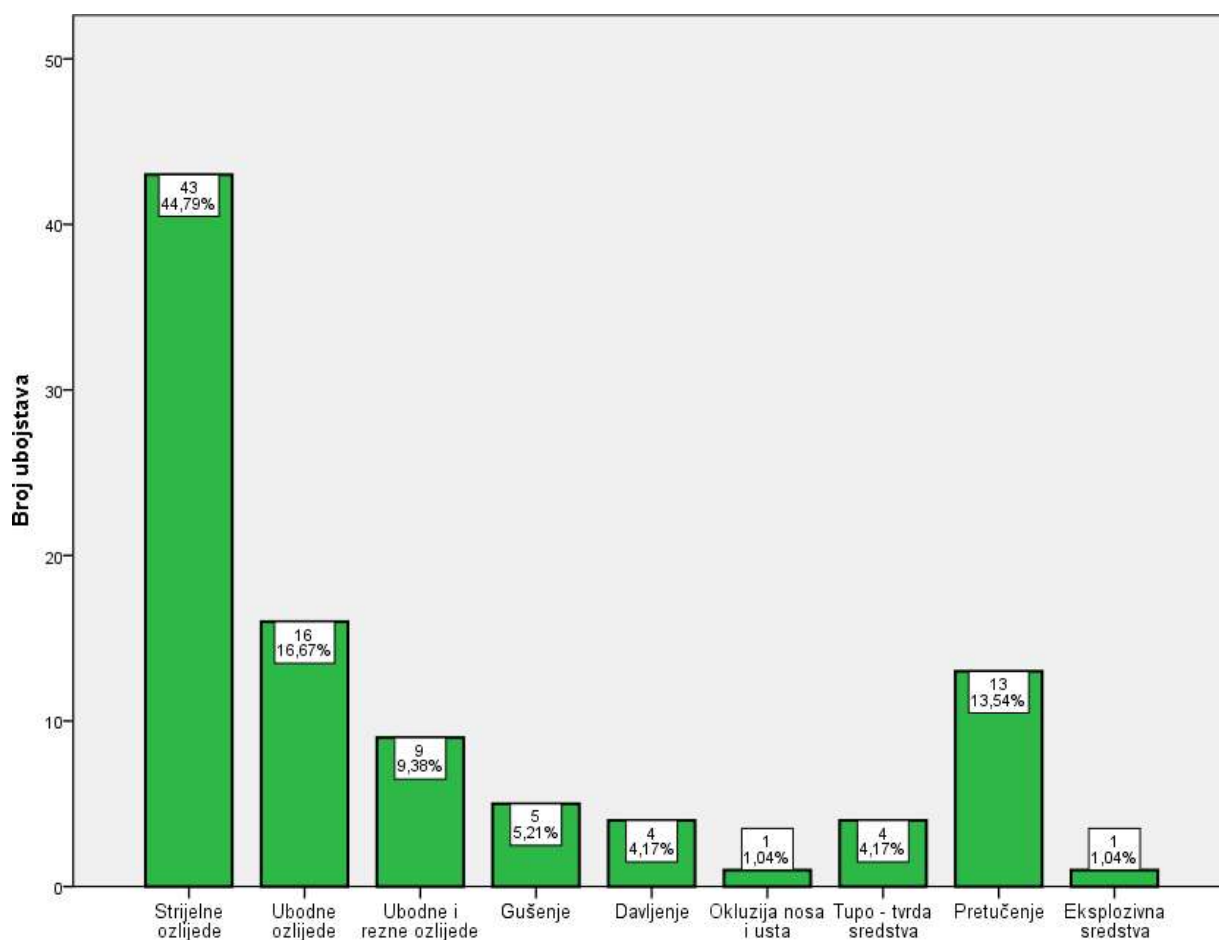
Slika 8 Prikaz udjela pojedinih psihijatrijskih poremećaja

Prema analiziranim podacima, od ukupno 97 slučajeva, u 28 je bilo evidentirano nasilje u obitelji prije počinjena samog ubojstva nad žrtvom. S obzirom da za ostatak slučajeva, nismo imali adekvatne podatke, udio nasilja je potencijalno i veći. U 75% zabilježenih slučajeva, žrtve nasilja su bile žene, dok značajno manji ostatak od 25% čine muškarci. (Slika 9)

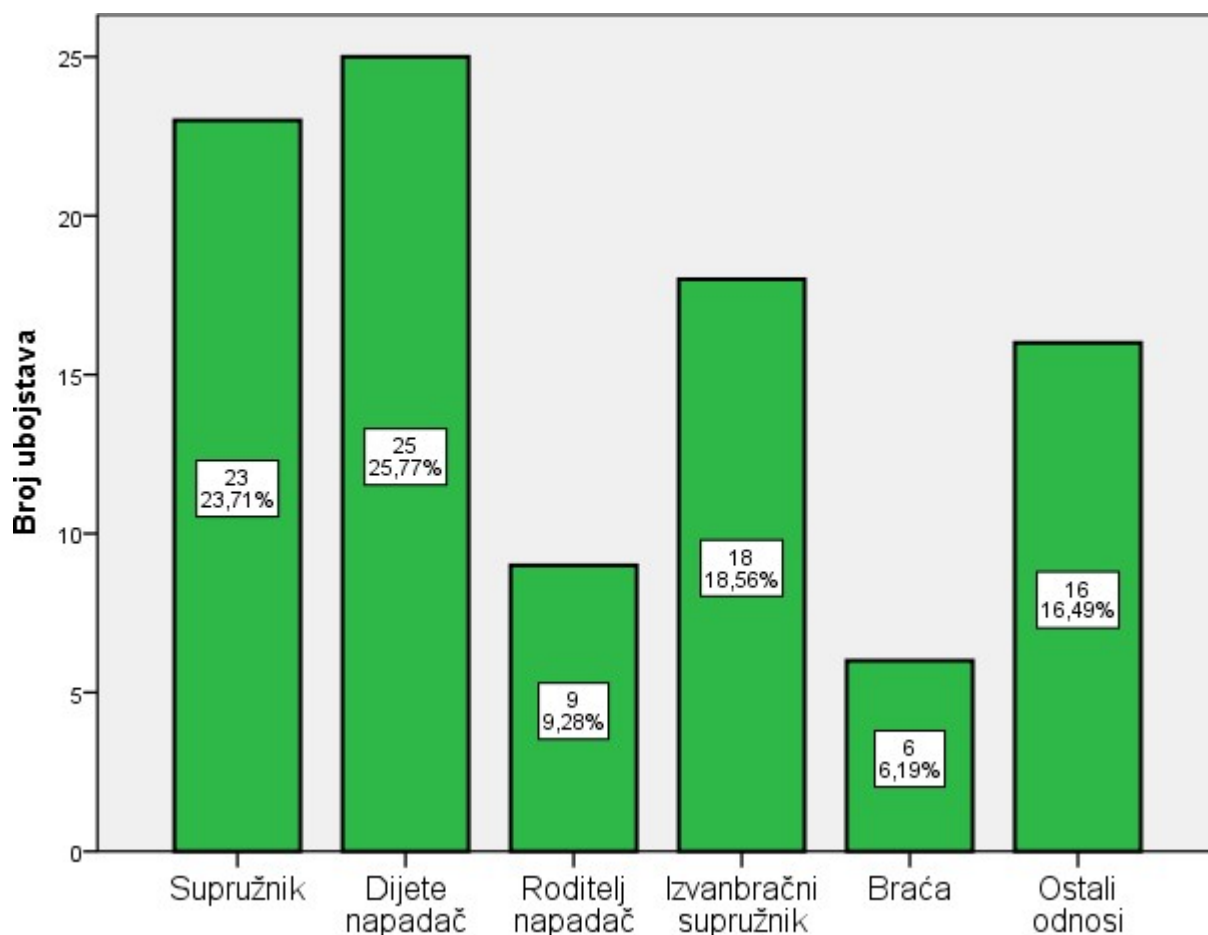
Slika 9 Prikaz udjela nasilja nad žrtvom prije ubojstva

Pri analizi sredstva počinjenja ubojstva odnosno tipa ozlijeđa koje su nastale, najveći udio zauzimaju strijelne ozlijeđe odnosno svi tipovi vatrenog oružja i to sa 44,79%. Slijede ih ubodne ozlijeđe sa 16,67% odnosno kombinacija ubodnih i reznih ozlijeđa sa 9,38%. Pretučenje kao način ubojstva spada na treće mjesto sa 13,54%. Gušenje, davljenje te okluzija nosa i usta, zajednički padaju na četvrto mjesto sa 10,42%. Dok su tupo – tvrda sredstva korištena u 4,17% te iznimno eksplozivna sredstva u 1,04%. (Slika 10)

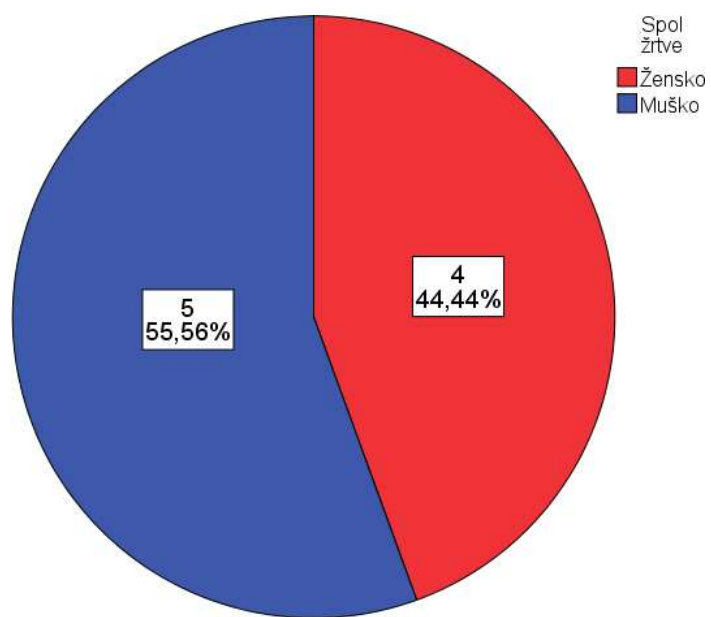

Slika 10 Prikaz udjela sredstva počinjenja ubojstva

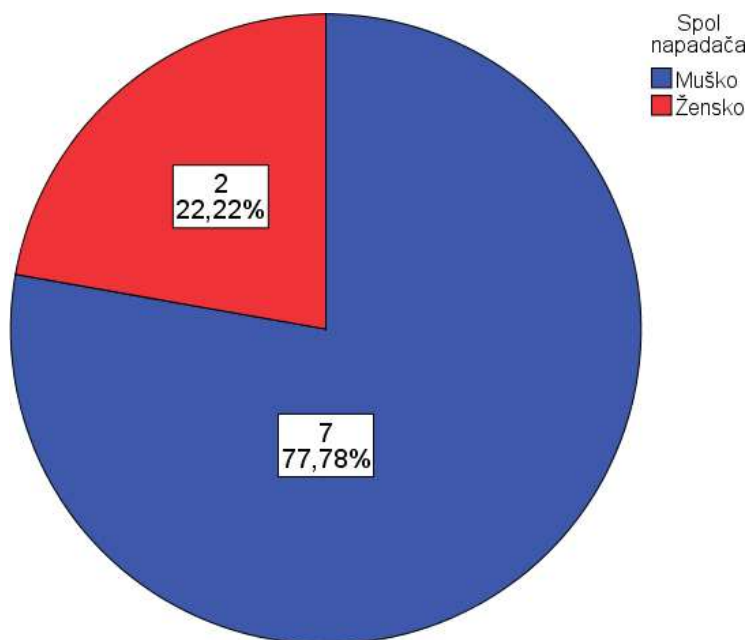
Pri analizi odnosa između žrtve i napadača, najčešći tip ubojstva unutar obitelji je onaj u kojem dijete ubije roditelj i to sa udjelom od 25,77%. Na drugom mjestu se kao počinitelj nalazi jedan od supružnika sa učestalošću od 23,71%. Slijedi ga izvanbračni supružnik sa 18,56%, te roditelj kao počinitelj na četvrtom mjestu sa 9,28%. Na petom mjestu po učestalosti se nalaze braća sa 6,19%, a preostalih 16,49% čine svi ostali odnosi unutar obitelji. (Slika 11) S obzirom da je odnos između roditelja i djeteta specifičan, analizirali smo žrtve i napadače po spolu. Roditelj napadač je pretežno otac sa 77,78%, dok je i žrtva također češće muškog spola sa udjelom 55,56%. (Slika 12 i 13) Pri ubojstvu roditelja, žrtva je češće majka sa 56%, dok je napadač pretežno sin i to sa udjelom od 96%. (Slika 13 i 14)

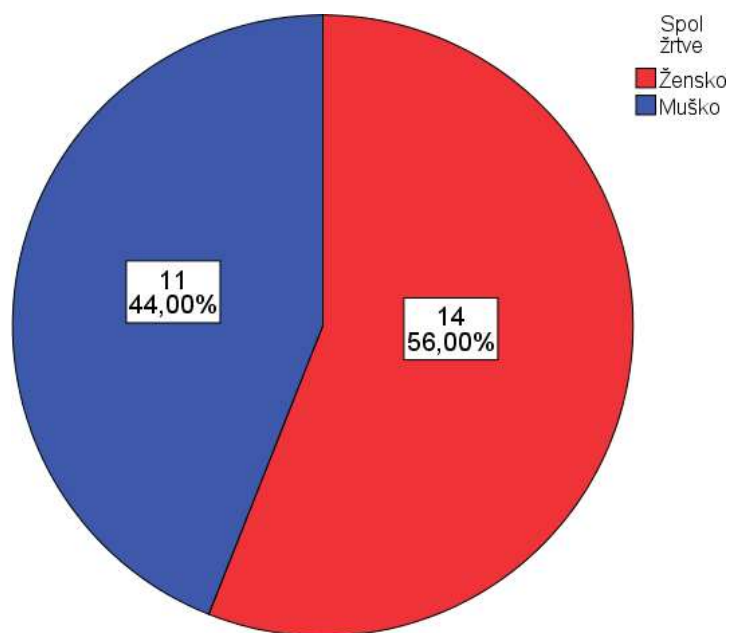
Slika 11 Broj ubojstava s obzirom na odnos žrtve i napadača

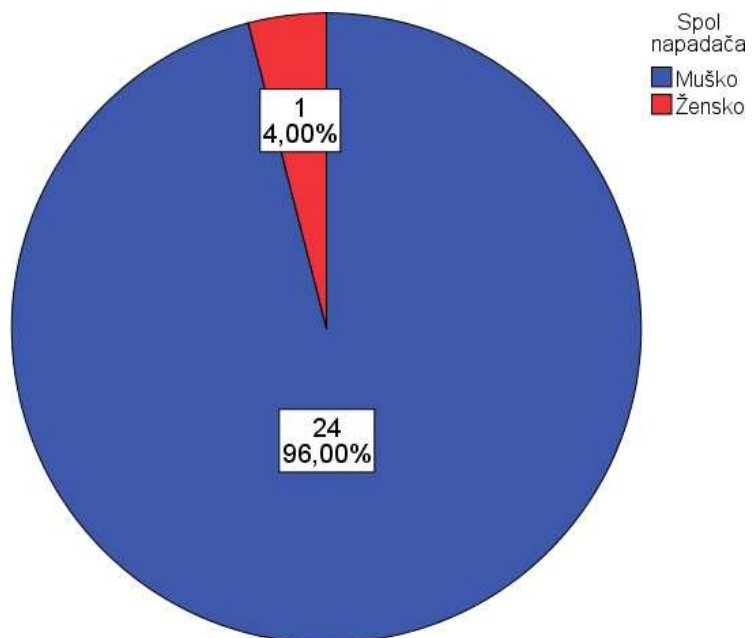
Slika 12 Prikaz udjela ubojstva vlastitog djeteta po spolu žrtve

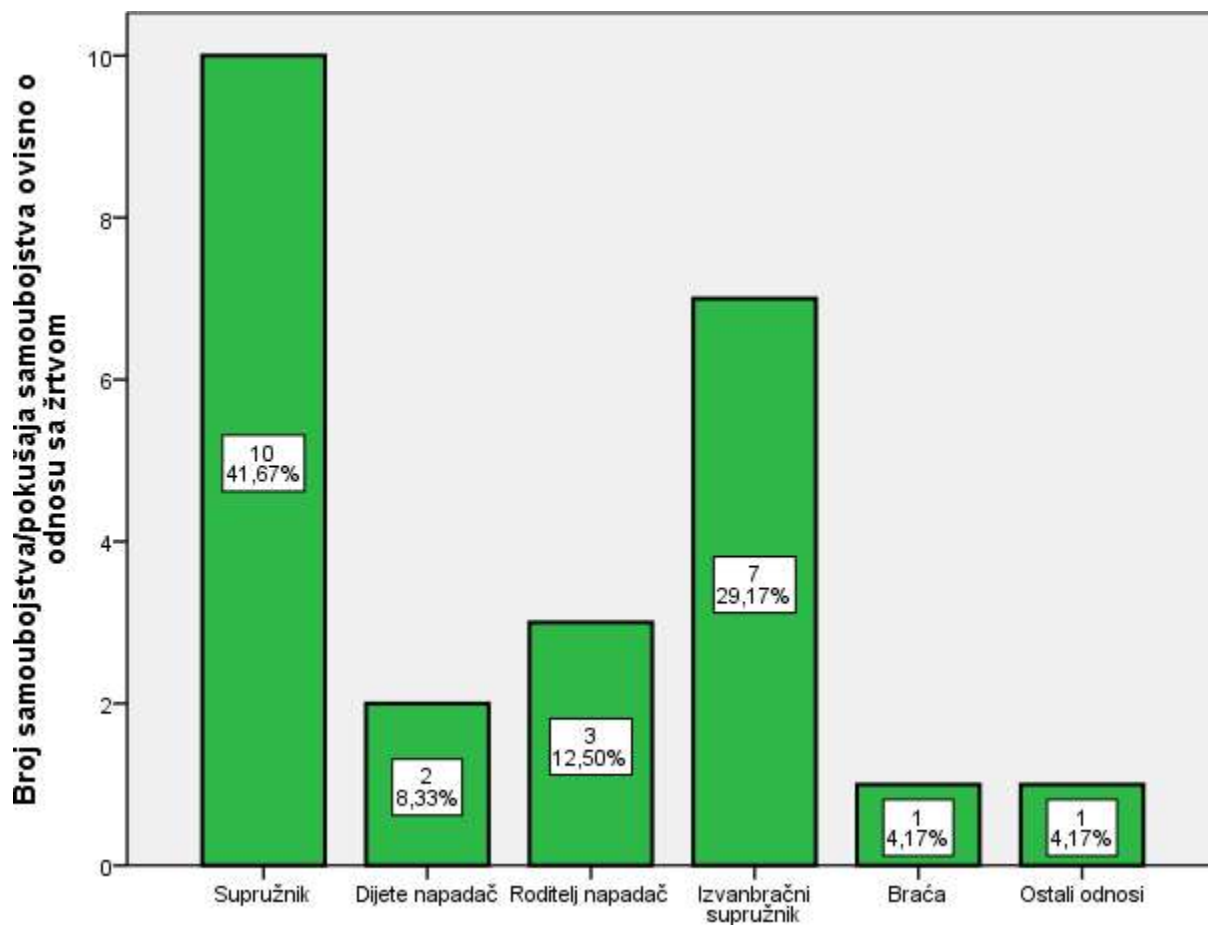
Slika 13 Prikaz udjela ubojstva vlastitog djeteta po spolu napadača

Slika 14 Prikaz udjela ubojstva vlastitog roditelja po spolu žrtve

Slika 15 Prikaz udjela ubojstva vlastitog roditelja po spolu napadača

Slika 16 Prikaz udjela samoubojstava/pokušaja samoubojstva napadača ovisno o odnosu sa žrtvom

Nakon počinjenja ubojstva, 19 napadača uspješno je izvršilo samoubojstvo, dok je 5 bilo neuspješnih pokušaja. Analizirali smo učestalost samoubojstava napadača nakon ubojstva u ovisnosti o odnosu sa žrtvom unutar obitelji. Slijedeći rezultati pokazuju da je u 41,67% slučajeva odnos bio sa supružnikom, a u 29,17% sa izvanbračnim supružnikom. Na trećem mjestu se nalazi udio samoubojstava nakon ubojstva vlastitog djeteta sa 12,50%, na četvrtom nakon ubojstva roditelja sa 8,33% te na zadnje sa 4,17% ubojstva brata odnosno ostali odnosi. (Slika 16)

	Ukupan broj ubojstava	Broj samoubojstva	Postotak
Supružnici	23	10	43,5%
Izvanbračni supružnici	18	7	38,9%
Roditelj počinitelj - Dijete žrtva	8	3	37,5%
Dijete počinitelj - Roditelj žrtva	23	2	8,7%
Braća	6	1	16,7%

Tablica 1 Postotak samoubojstva ovisno o odnosu s obzirom na ukupan broj ubojstva

Prema podacima ovog rada, najveći postotak vjerojatnosti da će napadač počiniti samoubojstvo jest ako ubije supružnika i iznosi 43,5%, zatim slijedi ubojstvo izvanbračnog supružnika sa 38,9% te ubojstvo djeteta sa 37,5%. (Tablica 1)

5 Zaključak

Temeljem analize žrtava ubojstava obduciranih na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 1998. do 2017., možemo zaključiti da broj ubojstava po godini varira te ne nalazimo njegov kontinuiran rast ili pad. Dok 2000. i 2015. godine uočavamo samo 1 slučaj, 1998. i 2001. čak 10 slučajeva ubojstva unutar obitelji. Stoga možemo zaključiti da je broj konstantan te prosječno iznosi 4,85 po godini. Analizirajući spol napadača, odnosno spol žrtve dolazimo do zaključka da su žrtve pretežito žene sa udjelom od 63,92% ,a napadači pretežito muškarci sa 92,78%. Taj podatak objašnjavamo evolucijskim karakteristikama muškaraca kao što su fizička nadmoć, kompetitivnost te veća razina agresije. Nasuprot tome, žene zbog reproduktivne uloge te češće ekonomske ovisnosti spadaju u vulnerabilnu skupinu te su stoga pogodnije žrtve. Analizom dobi žrtve i napadača dolazimo do zaključka da su podjednako obuhvaćene sve dobne skupine. Iako najmlađa žrtva ima 1, a najstarija 89 godina, prosječna dob žrtve iznosi 46,18 godina. Najmlađi napadač ima 16, a najstariji 81 godinu, dok je prosječna dob napadača 43,34 godine. Također možemo zamjetiti da je raspon dobi napadača nešto uži i koncentriraniji oko prosječne vrijednosti zbog same fizičke sposobnosti obavljanja ubojstva. Možemo zaključiti da žrtve i napadači uglavnom pripadaju radno aktivnom stanovništvu. Od ukupnog broja napadača, za 32,99% evidentiran je neki oblik psihičke bolesti prije počinjenja samog ubojstva. S obzirom da su napadači muškarci u 92,78% slučajeva, bilo je za očekivati da će udio ovisnosti o alkoholu iznositi čak 44,12% od ukupnog broja evidentiranih psihičkih poremećaja. Pretjerana konzumacija alkohola može dovesti do epizoda agresije i paranoje te sumanutih misli koje mogu navesti na ubojstvo. Osim ovisnosti o alkoholu, u 14,71% javlja se neki oblik psihoze. Ubojice koji boluju od tog oblika bolesti, tokom počinjenja samog djela mogu imati slušne ili vidne halucinacije, ili neki drugi pozitivni simptom psihoze. Postraumatski stresni poremećaj (PTSP) odnosno kombinacija PTSP –a sa alkoholizmom javlja se u 11,76%, i to uglavnom kao posljedica poslijeratnih zbivanja. Prikupljanjem dostupnih podataka, nasilje u obitelji svakog oblika, jasno je evidentirano u 28,86% slučajeva. S obzirom da određen dio podataka nije bio dostupan, možemo zaključiti da je brojka i mnogo veća. U prilog nedostatku podataka ide i neprijavlivanje napadača zbog nepravovremenog djelovanja državnih institucija, ekonomska ovisnost te strah žrtve. Žene su zbog svojih bioloških i tradicionalnih karakteristika, očekivano žrtve u 75% slučajeva.

Pri samom počinjenju ubojstva, najčešće korišteno sredstvo jest vatreno oružje sa udjelom od 44,75%. Većina napadača ga je posjedovala još od razdoblja rata. Na drugom mjestu se nalaze sredstva koja prouzrokuju rezne i ubodne rane. Najčešće su korištena sredstva poput noža koja nalazimo na lako dostupnim mjestima poput kuhinje, a to objašnjavamo činjenicom što se ubojstva unutar obitelji najčešće odvijaju u obiteljskoj kući. Najučestaliji tip ubojstva se javlja između bračnih i izvanbračnih supružnika, sa udjelom od 44,27%. S obzirom da se radi o tipu odnosa romantične naravi, najčešći razlog ubojstva jest ljubomora ili prekid veze. Ubojstvo roditelja nalazi se na drugom mjestu sa udjelom od 25,77%. Pri tome je žrtva nešto češće majka, a počinitelj uglavnom sin. Visoki udio djece počinitelja objašnjavamo i visokim udjelom nasilja u obitelji koji su međusobno povezani, pri čemu dijete ubija roditelja da obrani sebe ili majku/oca. Prema dostupnim podacima, drugi najčešći razlog za ubojstvo roditelja je neka vrsta psihoze. Samoubojstvo nakon ubojstva je počinilo 26,66% napadača, što čini više od ¼ ukupnih ubojstava. Te podatke objašnjavamo emocionalnom povezanošću sa žrtvom, odnosno osjećajem krivnje nakon izvršenog ubojstva. Najveća vjerojatnost za počinjenje samoubojstva javlja se nakon ubojstva supružnika, nakon toga izvanbračnog supružnika te vlastitog djeteta.

6 Zahvale

Zahvaljujem se mentorici doc.dr.sc. Mariji Baković na pomoći u izradi ovog diplomskog rada.

Zahvaljujem se ostalim članovima povjerenstva na evaluaciji diplomskog rada.

7 Literatura

1. Obitelj. *Wikipedia*. [Mrežno] 11. 2. 2019. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Obitelj>.
2. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji. *Narodne novine*. [Mrežno] 30. 10. 2009. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_11_137_3314.html.
3. Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola. *Zakon*. [Mrežno] 4. 6. 2019. <https://www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola>.
4. Obiteljski zakon. *Zakon*. [Mrežno] 4. 6. 2019. <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>.
5. *Obiteljska ubojstva: ranije delinkventno ponašanje i tijekom kaznenog postupka*. Kondor-Langer, Mirjana. 1, Zagreb : Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2015, Svez. 22.
6. Nasilje u obitelji. *Hrabri telefon*. [Mrežno] <https://odrasli.hrabritelefon.hr/clanci/nasilje-u-obilji/>.
7. Kazneni zakon. *Zakon*. [Mrežno] 4. 6. 2019. <https://zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>.
8. Statistika - Rasprostranjenost nasilja nad ženama. *Sigurno mjesto*. [Mrežno] 2016. <http://www.sigurnomjesto.hr/rad-na-prevenciji-i-suzbijanju-nasilja/statistika/>.
9. Održana međunarodna konferencija "Nasilje u obitelji i rodno utemeljeno nasilje". *Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*. [Mrežno] 29. 11. 2017. 10. <https://mdomsp.gov.hr/odrzana-medjunarodna-konferencija-nasilje-u-obilji-i-rodno-utemeljeno-nasilje/7826>.
10. Ljubičić, Višnja. *Izješće o radu za 2016. Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova*. Zagreb : an., 2017.
11. *Pravna regulativa obiteljskog nasilja i neosjetljivost institucija prema ženama žrtvama nasilja*. Dimitrijević, Sandra, Janeš, Dunja i Miljuš, Matea. 100, Zagreb : Pravnik : časopis za pravna i društvena pitanja, 2016, Svez. 50.
12. Zlostavljanje. *Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba*. [Mrežno] 23. 3. 2017. <https://www.poliklinika-djeca.hr/za-djecu-i-mlade/zlostavljanje/>.
13. Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama. *Wikipedia*. [Mrežno] 23. 9. 2014. https://hr.wikipedia.org/wiki/Nacionalni_dan_borbe_protiv_nasilja_nad_%C5%BEenama.
14. *Zlostavljanje i zanemarivanje djece u obitelji*. Ajduković, Marina i Pećnik, Ninoslava. 3, Zagreb : Revija za socijalnu politiku , 1994, Svez. 1.
15. Zečević, suradnici. *Sudska medicina i deontologija, 5. obnovljeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb : Medicinska naklada, 2018.
16. Ubojstvo. *Wikipedia*. [Mrežno] 19. 9. 2018. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Ubojstvo>.

17. Smrt djeteta kao osveta supružniku. *Zadarski list*. [Mrežno] 23. 2. 2013. <https://www.zadarskilist.hr/clanci/23022013/smrt-djeteta-kao-osveta-supruzniku>.
18. Websadale, Neil, Johnson, Byron i Sheeran, Maureen. *Reviewing Domestic Violence Fatalities*. 2003.
19. Maritacid. *Wikipedia*. [Mrežno] 17. 6. 2013. <https://sh.wikipedia.org/wiki/Maritacid>.
20. Uksoricid. *Wikipedia*. [Mrežno] 25. 6. 2014. <https://sh.wikipedia.org/wiki/Uksoricid>.

8 Životopis

Mia Šćiran rođena je 12.6.1994. godine u Rijeci. Nakon završene osnovne škole "Gornja Vežica", upisala je "Salezijansku klasičnu gimnaziju - odjel za sportaše" u Rijeci. Tijekom 10 godina aktivno se bavi odbojkom. Nakon položene državne mature, 2013. godine je upisala Medicinski fakultet Rijeka. Tijekom studiranja bila je demonstrator medicinske kemije i biokemije. Akademske godine 2016./2017. prelazi na Medicinski fakultet u Zagrebu, gdje završava zadnje 3 godine studija.